

בטיחות בעבודה : סיכום שנת 2023 וניתוח מגמות לקראת שנת 2024

עדכוני לקוחות

בפתח השנה האזרחית החדשה, אנחנו מתכבדות להביא בפניכם סיכום סטטוס שנת 2023 בתחום הבטיחות בעבודה ופירוט קצר אודות המגמות הצפויות בשנת 2024 בתחום זה.

בימים האחרונים פרסם מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית את דוח הסיכום השנתי שלו, אשר מצביע על **עלייה** במספר ההרוגים מתאונות עבודה בשנת 2023, לרבות בענף הבנייה, וזאת ביחס לשנים 2020 עד 2022. כעולה מהדוח, שליש מהתאונות הקטלניות בשנה החולפת התרחשו באתרים של יזמים או חברות קבלניות החסרות רישום וסיווג במשרד השיכון ולא דווחו למינהל.

כמו כן, חלה עלייה של 37% **בפתיחת תיקי החקירה** שהועברו ליחידת התביעות, לעומת שנת 2022.

לאור המלחמה, וצמצום הפעילות במקומות עבודה רבים עד כדי הפסקתה, גם פעילות הפיקוח מצד המינהל פחתה בפועל, על אף שבהשוואת התקופות שעד לתאריך ה-7 באוקטובר בוצעו בענף 9,610 ביקורי פיקוח למול 9,221 ביקורים בתקופה המקבילה אשתקד, והוצאו 2,152 צווים, כאשר יותר ממחצית מהם הורו על סגירת האתר והשבתת הפעילות באתר למספר ימים עד לתיקון הליקויים. על פי ההערכות, אלמלא מעבר המשק למצב חירום, עד סוף השנה היו אמורים להינתן כ-2,900 צווים, כ-12% יותר מאשר בשנת 2022. **בנתונים אלו יש כדי להצביע על החשיבות שרואה הרגולטור בהגברת מאמצי הפיקוח והאכיפה בתחום הבטיחות בעבודה.**

בנוסף לעליה במספר תיקי החקירה שנפתחו השנה, ניתן לראות את **מגמת הגברת האכיפה הפלילית והמנהלית בתחום הבנייה, הנדל"ן והתעשייה, במגוון מישורים נוספים**. כך ובין היתר:

פסיקה:

- בעניין חברת "רמי שבירו", אושרו השנה בבית המשפט מספר הסדרי טיעון עם נאשמים שונים בפרשה בה נהרג פועל באתר החברה בגליל ים. מהסדרי הטיעון השונים ניתן ללמוד על **המגמה המרחיבה המבקשת לייחס אחריות לבטיחות גם לגורמים נוספים שלהם קשר לחובות הבטיחות, מעבר לבעלי התפקידים הנקובים בחוק**. כך למשל, **מנהל הפרויקט** מטעם החברה הקבלנית שנשכרה לבצע את הבניה עבור חברת רמי שבירו, הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירה של גרם מוות ברשלנות, וזאת על אף שאין לו כל תפקיד רשמי באתר מכח דיני הבטיחות (נכון להיום). יחד עימו הורשע **ראש צוות העובדים** (תפקיד נוסף שאינו מוגדר בחוק) ובית המשפט קבע כי על אף שמנהל העבודה, אשר הורשע אף הוא במסגרת הסדר טיעון, הינו "בכיר מכח החוק", הרי שלנאשמים עצמם "אחריות מכוח הסכם וחוקים כלליים", ונגזרו עליהם עונשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות ופיצוי למשפחת המנוח. ביחס למנהל העבודה עצמו נקבע כי תפקידו מאופיין במאפיינים ניהוליים, שעניינו אחריות כללית וכי הוא בעל אחריות ישירה אל מול העובדים באתר – בכל סוגי העבודות באשר הן. יש באמור כדי להצביע על מגמת הגברת והרחבת האכיפה גם ביחס לבעלי תפקידים נוספים, אשר עולה בקנה אחד גם עם הצעות חוק שונות שפורסמו בשנים האחרונות ומטרתן לבצע רה-ארגון

באחריות בעלי התפקידים באתרים בתחום הבטיחות בעבודה.2

• בפסק הדין **פלוני נ' קיבוץ עין חרוד** שניתן בדצמבר האחרון,3 דובר בתביעת שיבוב שהגיש המוסד לביטוח לאומי בגין גמלאות שתשלום לעובד בעקבות פגיעתו בתאונת עבודה. במקרה זה, מעסיקו של הנפגע הוזמן על ידי קיבוץ עין חרוד לבצע עבודות בנייה, שבמהלכן נפגע העובד. חרף העובדה שלפי תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה) המעסיק הינו "מבצע הבניה" ועל כן מופקד על ביצוע הוראות הבטיחות, נקבע שהגם שהקיבוץ לא היה "מבצע הבניה", אלא **מזמין העבודה**, אין בה כדי לפטרו מאחריות לאירוע התאונה. בפסק הדין נקבע שהקיבוץ עצמו נקט פעולות פיקוח שוטפות וצמודות על ביצוע העבודות בשטחו, הן לעניין טיב ומהות העבודות והן לעניין קיום הוראות הבטיחות בעבודה. לכן, בפעולות אלו יש כדי להטיל עליו אחריות מכח עולת הרשלנות, גם אם אין מקום לייחס לו עוולה של הפרת חובה חקוקה (זו מוטלת, כאמור, על המעסיק, בהיותו "מבצע הבניה"). כלומר, לעיתים נושא המזמין באחריות לנזקי עובדיו של הקבלן מבצע הבניה, זאת מכח עולת הרשלנות, כאשר היה צריך ויכול לצפות את התאונה שגרמה לנזקים אלו.

פעילות האכיפה הפלילית:

האכיפה הפלילית צברה תאוצה משמעותית בשנה החולפת חרף מתכונת החירום עקב אירועי המלחמה:

- בשנה החולפת קמה יחידת חקירות בת 10 תקנים תחת ניהול ארצי של מטה המינהל, המבצעת חקירת תאונות עבודה ומחלות מקצוע.
- מעבר לעלייה של 37% לעומת שנת 2022 בפתיחת תיקי החקירה, לראשונה מזה שנים, נפתחו תיקים בנושא זיוף ומרמה, בעקבות נסיונות זיוף תעודת הסמכה לצורף קבלת רישיון עגורן נייד. בנוסף, בשנת 2023 יחידת החקירות החלה לאכוף ביתר שאת את סעיף ההפרעה לסמכויות מפקח.
- הידוק שיתוף הפעולה בין יחידת החקירות של המינהל לבין יחידת פל"ס בלהב 433 של משטרת ישראל, לרבות ביצוע חקירות של תאונות עבודה וכן קידום פרשיות רחבות היקף.

רשם הקבלנים:

רשם הקבלנים פרסם בחודש מאי האחרון נייר עמדה שכותרתו "**טיפול משמעותי בעבירות בטיחות**" המכיר בחשיבותה של תכנית אכיפה פנימית כחלק מהשיקולים ששוקל רשם הקבלנים באשר להטלת אמצעי משמעת על קבלן שבעניינו נערך שימוע בנושא הפרה של כללי הבטיחות. מטרתו של נייר העמדה היא לעודד קבלנים למסד תרבות ארגונית של הקפדה על בטיחות באתרים. נייר עמדה זה מצטרף להנחיה מספר 1.14 של פרקליט המדינה בדבר חשיבותן של תכניות אכיפה וכן לאמירות חוזרות של בתי המשפט בנושא, ומדגיש את החשיבות ואת הערך הרב שיש לגיבושה של תכנית אכיפה גם בתחום הבטיחות בעבודה.

נוכח האמור לעיל, אנו צופות כי בשנת 2024 תורגשנה ההשלכות של פעולות החקירה הרבות שהחלו בשנת 2023. נראה, כי החשיפה הפלילית והמנהלית של תאגידים ונושאי משרה בתחום הבטיחות בעבודה תלך ותתעצם, ומומלץ להיערך בהתאם על ידי נקיטה באמצעים מניעתיים פנים-ארגוניים. דוגמה מייצגת לאמצעי מקדים אשר יש בו כדי לסייע בצמצום החשיפה היא כאמור בניית תכנית אכיפה פנימית לבטיחות בעבודה בתאגיד והטמעתה באופן אפקטיבי. אנו ממליצים לכל לקוחותינו להקדים ולנקוט באמצעים מקדימים שיש ויוכלו להסדיר את פעילותם בתחום ולהביא במקרים המתאימים לצמצום החשיפה הפלילית והמנהלית של התאגיד ושל נושאי המשרה בו.

נשמח לסייע בכל סוגיה המתעוררת בקשר עם עדכון זה.

אנשי קשר

לירון קרס
שותפה

הילה שמעון
שותפה